

XXII. TEKMOVANJE MLADIH ZGODOVINARJEV

»ŽELEZNA DOBA«

ŠOLSKO LETO 2023/24

SREDNJA STROKOVNA ŠOLA

ŠIFRA DIJAKA:

DOSEŽENO ŠTEVILO TOČK:

Spoštovani tekmovalci, spoštovane tekmovalke!

Testna pola, ki jo imate pred seboj, je sestavljena iz 10 nalog, osvojite lahko 60 točk.

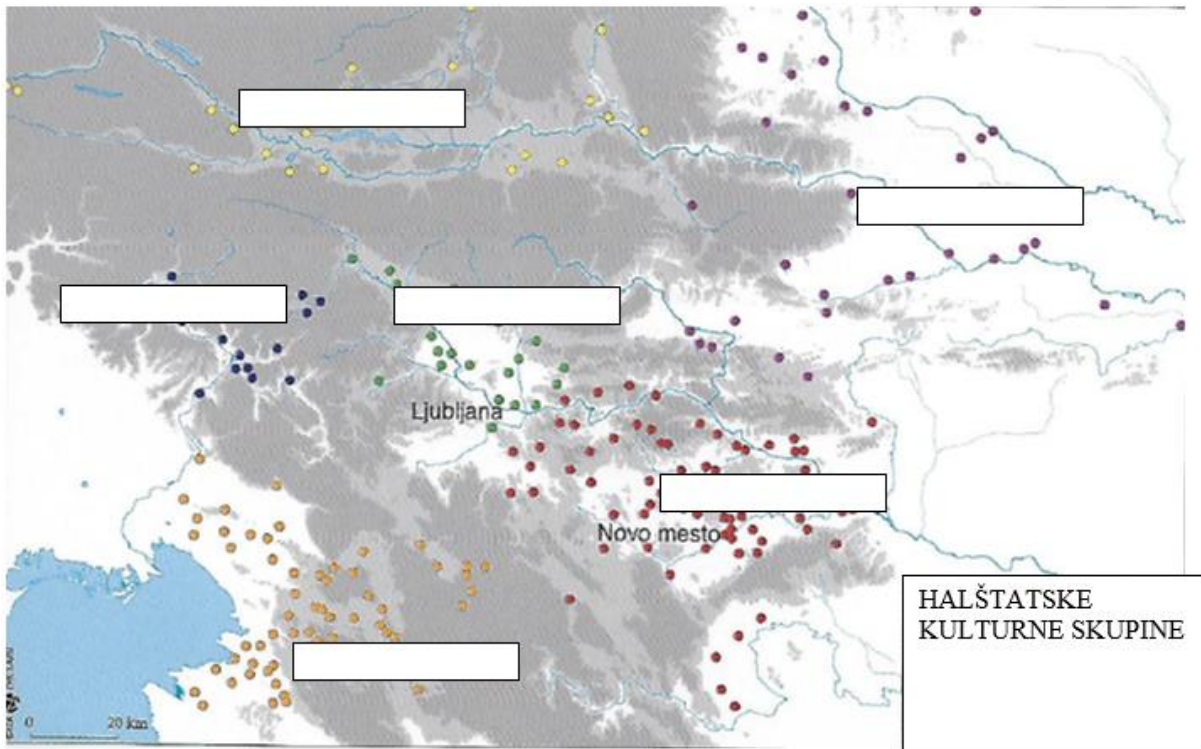
Naloge pozorno preberite in jih rešite po svojih najboljših močeh.

Če se zmotite, napačni odgovor prečrtajte in zraven napišite novega.

Veliko uspeha pri reševanju vam želi organizacijski odbor tekmovanja.

1) Oglejte si zemljevid in odgovorite na vprašanja.

a) Na zemljevidu v prazne prostore vpišite imena halštatskih kultur na današnjem Slovenskem in eno v sosednji Avstriji. (3)

(Vir: Križ, B. (2019). Slovenija v starejši železni dobi. Zgodovina v šoli. Ljubljana: ZRSŠ, št. 2, let. 27, str.12)

b) Po katerem kriteriju so arheologi med seboj ločili halštatske kulturne skupine na ozemlju današnje Slovenije? (1)

2) Oglejte si sliko in odgovorite na vprašanja.

(Vir: <https://www.iwantthatdoor.com/the-history-of-the-iron-age/>, dostopno 24. februarja 2024)

a) Na katerem območju so pridobivali prvo staljeno železo na svetu? (1)

b) Pojasnite, kaj je bil razlog, da se je pridobivanje železa razvilo razmeroma pozno, in opišite postopek pridobivanja železa. V opisu navedite tri faze postopka. (3)

c) Prvi korak pri pridobivanju železa je kopanje rude. Pojasnite, zakaj rudarjenje na Dolenjskem skoraj ni bilo potrebno. (1)

d) Iz katerih dveh smeri je v stik z železom prišel prostor Vzhodnih Alp? (2)

3) Oglejte si sliko in odgovorite na vprašanja.

Izsek dveh frizov s situle Certosa v Bologni: sprevod živali in ljudi z darovi. Risba: arhiv NMS.

(Vir: <https://www.megakviz.si/assets/Uploads/gradivo/Sezona-15-16/02-SKLOP-15-16-vprasanik.pdf>, dostopno 24. februarja 2024)

a) Pripadniki dolenske halštatske skupnosti so bili organizirani v družine in rodove. Navedite, kdo jih je vodil in kako je ta oseba dobila položaj voditelja. (2)

b) Na čem je temeljila moč voditelja halštatskih skupnosti? Obkroži črki pred pravilnima odgovoroma.(1)

A) Voditelj je nadzoroval pridobivanje železa.

C) Voditelj je nadzoroval člane skupnosti.

B) Voditelj je nadzoroval kmetijsko proizvodnjo.

D) Voditelj je nadzoroval trgovino z železnimi in drugimi dragocenimi izdelki.

c) S čim se je izkazovala moč voditeljev halštatskih skupnosti tudi po smrti? (1)

d) Navedite en primer žensk, ki so v halštatskih skupnostih imele visok položaj. Pojasnite na čem je ta visok položaj temeljil. (2)

4) Oglejte si sliko in odgovorite na vprašanja.

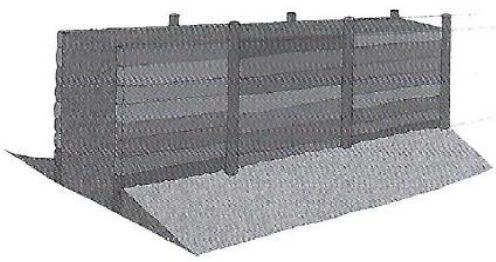
((Vir: Križ, B. (2019). Slovenija v starejši železni dobi. Zgodovina v šoli. Ljubljana: ZRSŠ, št. 2, let. 27, str.16)

a) Poimenujte dve pomembnejši gradišči iz območja današnje Slovenije. (2)

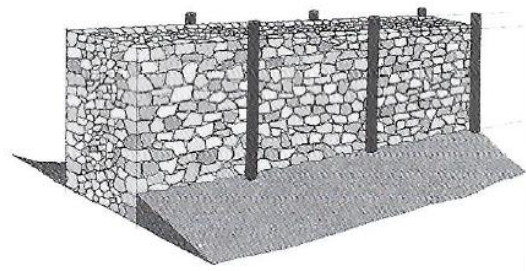
b) Navedite dva načina, kako je bilo gradišče zavarovano? (2)

c) Poimenujte dva načine gradnje obzidij, ki sta prikazana na spodnjih slikah. (2)

Slika A

Slika B

(Vir: Križ, B. (2019). Slovenija v starejši železni dobi. Zgodovina v šoli. Ljubljana: ZRSŠ, št. 2, let. 27, str.20)

d) Navedite na kakšen način je bil lahko posebej zavarovan vhod v gradišče. (1)

5) Oglejte si sliko in odgovorite na vprašanja.

(Vir: Križ, B. (2019). Slovenija v starejši železni dobi.

Zgodovina v šoli. Ljubljana: ZRSŠ, št. 2, let. 27, str.15)

a) Opišite zunanji videz značilne hiše v gradišču. Navedite tri različne elemente. (2)

b) Pojasnite, zakaj so bile stene hiš premazane z glino? (1)

c) Značilne enoprostorne hiše iz lesa niso imele dimnikov. Za kaj so uporabljali dim iz kurišča? (1)

d) V čem so se hiše iz časa starejše železne dobe v Mostu na Soči razlikovale od tistih iz Dolenjske? Navedite dve razliki. (2)

e) Naštejte dva primera hišne opreme ali pohištva v tipični hiši iz gradišča. (2)

6) Oglejte si sliko in odgovorite na vprašanja.

(Vir: <https://www.facebook.com/dolenjskimuzej.si/photos/>, dostopno 24. februarja 2024)

a) Pojasnite, s kakšnim namenom so nekoč polagali v grobove najlepši in najdragocenejši nakit? (1)

b) Navedite materiala za dragocen nakit, ki sta označena s številkami. (2)

1) _____

2) _____

c) Poimenujte največje grobišče v Novem mestu. (1)

d) Grobne najdbe dokazujejo tudi, da je med prebivalci Jugovzhodnih Alp, Panonske nižine, Balkana in Apeninskega polotoka potekala široko razvejana trgovina. Kaj so trgovci tovorili skozi današnjo Slovenijo iz spodaj naštetih območij? Za vsako območje navedite en primer blaga. (3)

Baltik:	Alpe:	Grčija:

e) Katere najdbe mogoče dokazujejo, da so jantar uvažali kot surovino in nato izdelke izdelovali domači mojstri? Navedite en primer najdbe. (1)

7) Oglejte si sliko in odgovorite na vprašanja.

(Vir: Križ, B. (2019). Slovenija v starejši železni dobi. Zgodovina v šoli. Ljubljana: ZRSŠ, št. 2, let. 27, str.19)

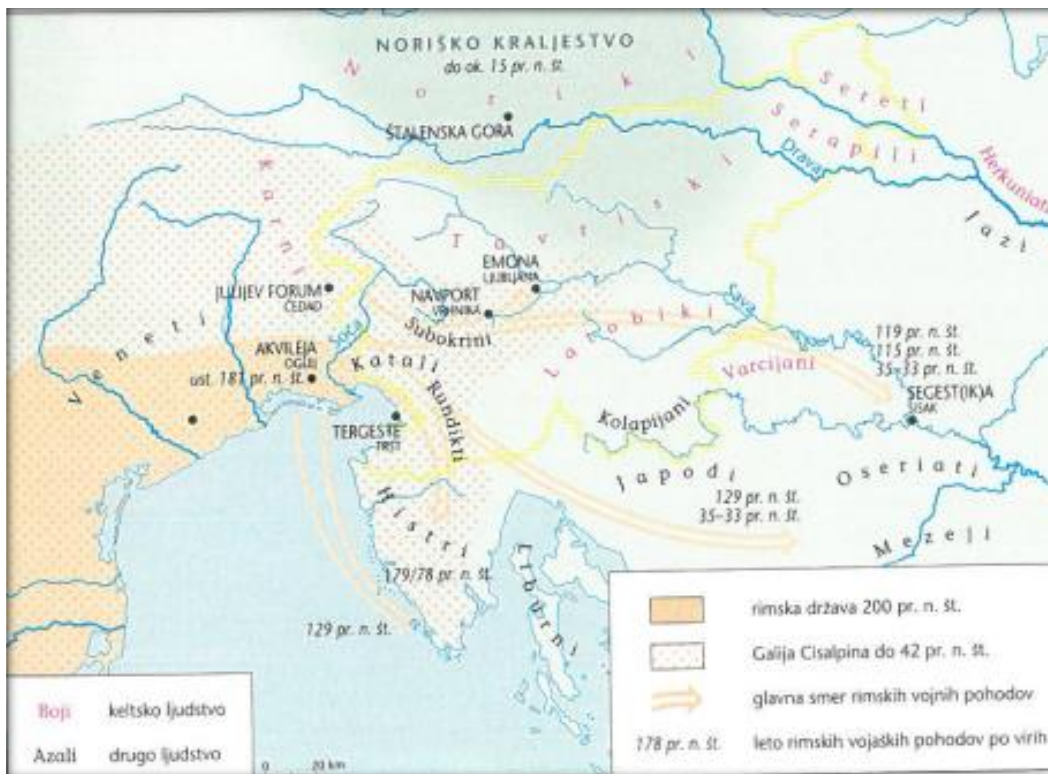
a) Opišite opremo halštatskih bojevnikov tako da izpolnite razpredelnico. (3)

	Napadalno orožje	Obrambno orožje
knez		
pešak		

b) Kakšna dva načina bojevanja sta bila značilna za vojaške spopade v starejši železni dobi? (2)

c) Navedite primer materialnega zgodovinskega vira, s katerim bi dokazali, da je bila v mlajši železni dobi vloga voditeljev skupnosti bolj izpostavljena kot v starejši železni dobi. (1)

8) Oglejte si zemljevid in odgovorite na vprašanja.

(Vir: Slovenski zgodovinski atlas, Nova revija : Ljubljana, 2011, str. 23)

a) Prva znana država na območju Vzhodnih Alp je bilo Noriško kraljestvo. Poimenujte še eno keltsko plemo, poleg Norikov, ki je živel na območju Noriškega kraljestva. (1)

b) Navedite eno pomembnejše središče Noriškega kraljestva. (1)

c) Katero keltsko plemo si je podredilo halštatske skupine iz ozemlja današnje Slovenije? (1)

d) Kako se v materialnih zgodovinskih virih iz Dolenjske odraža, da je bil prehod iz starejše v mlajšo železno dobo velika kulturna prelomnica? Navedite en primer. (1)

e) Kaj so bili značilni dodatki v moških in kaj v ženskih grobovih mlajše železne dobe? Navedite dva dodatka za moške in dva dodatka za ženske grobove. (2)

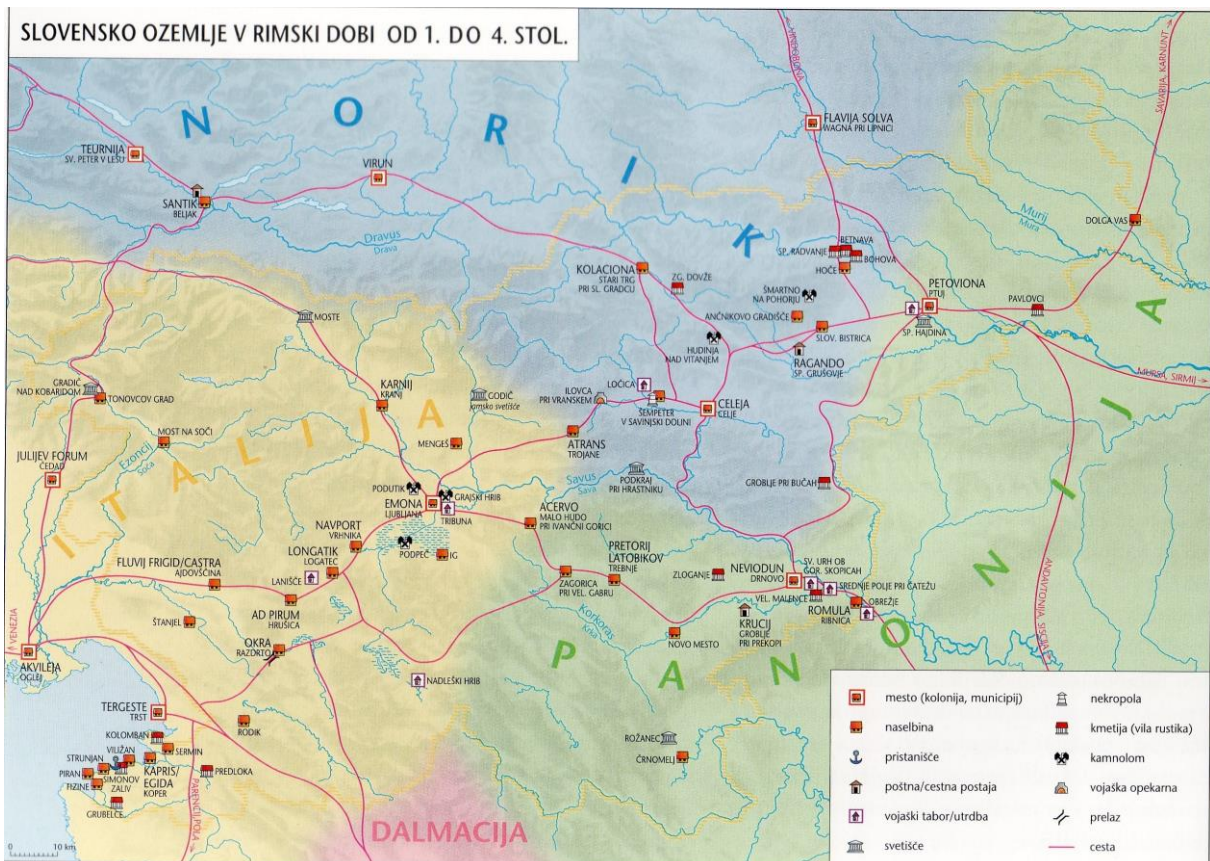
Moški grobovi: _____

Ženski grobovi: _____

f) Katera lokalna različica kulture mlajše železne dobe se je razvila v 3. in 2. st. pr. Kr. v osrednji in jugovzhodni Sloveniji. Obkrožite črko pred pravilnim odgovorom. (1)

- A) Japodska B) Mokronoška C) Noriška D) Kolapjanska

9) Oglejte si zemljevid in odgovorite na vprašnji.

(Vir: Slovenski zgodovinski atlas, Nova revija : Ljubljana, 2011, str. 32)

a) Poimenujte rimsko naselbino, iz katere se je začelo širjenje Rimske države v prostor Vzhodnih Alp. (1)

b) Navedite en politični in en gospodarski razlog, zaradi katerega so Rimljani ustanovili to naselbino. (2)

Politični razlog:

Gospodarski razlog:

10) Oglejte si sliko in odgovorite na vprašanja.

Pasna spona iz Vač

(Vir: https://sl.wikipedia.org/wiki/Pasna_spona_z_Va%C4%8D#/media/Slika:NHM_-_Vace_Relief_1.jpg, dostopno 6. marca 2024)

a) Kako imenujemo izdelke, ki so nastali s podobno tehniko kot pasna spona na zgornji sliki? (1)

b) Navedite še dve vrsti predmetov, ki so jih izdelovali na podoben način kot tistega, ki ga kaže zgornja slika. (2)

c) Kaj o načinu življenja lahko izvemo, s pomočjo takšnih predmetov, kot jih kaže slika? Navedite en primer. (1)